

מסורת הש"ס

א [לקמן 1:1] (ג) עי
כפריש"י שפני"א (א) ארסוה
י"ן, ד' עיין מוס' לקמן 1:
ד"ה אהר, (ס) [לקמן 1:
לה, 1] מנחם סה, 1 עי
מוס' מנחות סה, ד"ה בעל,
(ח) עירובין יג, [ועי' אהר
ריב"א], (ט) כפריש"י שפני"א
הוינו דכתיב וישארו שני
אבנים והנה כצמחים
לומר פתקין כחובין היו
להם בקלפי ולא הלכו לטעם,
(י) כפריש"י הטעמי, או
הנערים, (י) [כפריש"י
1:1].

גליון הש"ס

תוס' ד"ה שיועד וכו'
וקשה לר"ת, עיין עירובין
דף יג ע"ב מוס' ד"ה
שיועד:

הגהות הב"ח

(א) גמ' עמך משום שכינה.
כ"ז עיין הרוי"ת דף 7:
(ב) שם ואז אמר עוממא.
כ"ז עיין במ"ש המוס'
דכ"ה אהר מן התלמודים
כסוף דף 7: ג' (א) רש"י
ד"ה אל תיקרי שנים בקמין
אלא שנים: (ד) ד"ה אלימא
מדכתיב: (ה) תוס' ד"ה
שיועד וכו' דהכי דייבנין
קל וחומר:

מוסף רש"י

בעלי קומה. שיתרמו מן
בעלי דינים ולא יסקרו
(מנחות טה). בעלי
משפחה. שאם יהא המוס'
בשנים. עמך יהא הוינו
משכא והארז לא יטלוטו ג,
יעשו הן משפחה ומימחיו
ככל משה ויחבלו (סח).
מפי המתורגמן. שלא
ילפי התורגמן טעמי
ויחייבו (סח).
הדרן עלך דיני פטונות

תורה אור השלם

- 1. הדרתו ודברתי
עמך שם ואצלתי מן
היהוד אשר עליך ושמותי
עליהם ונשאו אתך
במשאף העם ולא תשא
אתה לברך במדבר יא
2. וקטפו את הקב
בכל עת ויהיה להם
הדבר הגדול יביאו אליך
וכל הדבר הקטן ישפטו
עם והקטן מעליך ונשאו
אתך: שמות יז כב
3. וישארו שני אנשים
בפתקין שם האחד אלדד
ושם השני מידד והנה
עליהם הרוח והנה
בפתקים ולא יצאו
האדלה והנבואה במחנה:
במדבר יא כו
4. ויאמר י' אל משה
אספה לי שבעים אשר
ישירא אלך
ידעת פי הם זקני ונקים
ושטריו ולקחת אתם אל
אדל מועד והתעצבו עם
עמך: במדבר יא טו
5. ולקחת חמשת חמשת
שקלים לגלגלת בשקל
הקדש תקח עשרה גרה
השקל: במדבר ג מ
6. בה אמר אהרן אליהם
אתקה יהוה אשר דברתי
עליהם: וחוקאל לו י'
הוקמים ויהי בנות עליהם
אל כל הילקם בקר מותם
שקלים לגלגלת בשקל
אלה מועד והתעצבו עם
עמך: במדבר יא טו
7. ויקח חמשת חמשת
שקלים לקחת אתם אל
אדל מועד והתעצבו עם
עמך: במדבר יא טו
8. את הוקרים האלה דבר י'
9. ויקח חמשת חמשת
שקלים לקחת אתם אל
אדל מועד והתעצבו עם
עמך: במדבר יא טו
10. ויען והושע בן נח
משירת מבקריו אמר
משה ויאמר ר' במדבר יא כה

דיני ממונות בשלשה

עמך משום שכינה. עמך יעמדו מחוץ לאלה ולא יצאו לאלה משום שכינה. לשון אחר משום שכינה שמשרה שכינה עליהם הוטרבו להיות משה עמך כדכתיב (במדבר יא) ואלכלתי מן הרוח אשר עליך וגו': **דדומין לך**. מיוחסין ומנוקין ממוס: ויבנו. נפקא להו דדומין לך מונשאו אתך דקסהדראות קטנות שנאמרו ביתרו וילפא גדולה מקטנה: **ושנים חלק**. לא נכתב עליהן זקן: **מי שעלה בידו חלק כו'**. ושנים מאותן שבעים שהלכו לטול עלה עלה חלק ונשמעו שני פתקין שהיו כתובין בקלפי שהיו של אלדד ומידד שלא הלכו לטול שמעוהו שלא יעלה בידן חלקי: **ולקחה חמשה חמשה**. כצרכות העודפים על מנין הלוי: **אמר להן**. לכל הצרכות צאו עלו פיתקין: **של שבועים** חלוקה. אותן שבועים זקנים נמצאו אותה שעה ראשונה לזדה כמות עליהם הרוח כצרכות האלה ופסקו: **על עסקי שליו**. לורך שעה היתה: **אל סקרי שנים** (א). **אלא שנים**: **אלימא** (ד) **דכסי צהו**. צבאר זקנים ולא יספו ומפרשת ליה ולא יוספו: **אלא מעשה קול גדול ולא יפא**. דשכינה הכי נמי דלא אוסיף אללא מן כרחיק דלא פסק הוא קול שכינה אינו פסק: **אלא כדמוסיפין ודכרי הכל**. דתנן כהיו צודקין [לקמן דף 7:1] אחד עשר מוכין ואחד עשר ממייבין וא' אומר אינו יודע ויסיפו דייבין שנים דהשתא הוה ליה ציית דין שקול דלינו יודע כמות ללימיה הוא שקול לכו כ"ד משכנת ליה על פי שנים י"א מוכין וי"ג ממייבין: **ובסנהדרין גדולה**. לר' יהודה וזוגת ניהו: **כדמוסיפין עושין צ"ד שקול**. כדפריש"י: **פשיטא**. דהכי כהדיא תנן (ס) וכמה מוסיפין שנים שנים וכיון דחד אמר אינו יודע הוה לכו צ"ד שקול: **ואי פנים טעמא**. מראה פנים לחובה ומראה פנים לזכות ומשום הכי משכנת ליה: **כיון דגמרי**. דצעי הלנת דין כפרק היו צודקין (ס) שאם לא מנאלו לו זכות יוס ראלסון מלינין אותו למחרת שמה ינאלו להם טעמי זכות: **בעלי קומה ומראה**. שתהא חמתן מוטלת על הצדיות: **ובעלי כפשים**. להמית מכפשיהם העומים ככפשיהם להנלל מידי צ"ד ולגלות על המשפין המסמין ומדיין

עמך עמך ואת בהדייהו ורבי יהודה (ב) עמך משום שכינה ורבנן אמר קרא ונשאו אתך במשאו העם אתך ואת בהדייהו ורבי יהודה אהך בדומין לך ורבנן מוהקל מעליך ונשאו אתך נפקא וילפא סנהדרין גדולה מסנהדרין קטנה ת"ר וישארו שני אנשים במחנה יש אומרים בקלפי נשתירו שבשעה שאמר לו הקב"ה למשה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אמר משה כיצד אעשה אברור ששה מכל שבט ושבט נמצאו שנים יתירים אברור חמשה חמשה מכל שבט ושבט נמצאו עשרה חסרים אברור ששה משבט זה וחמשה משבט זה הריני מטייל קנאה בין השבטים מה עשה בירר ששה ששה והביא שבעים ושנים פיתקין על שבעים כתב זקן ושנים הניח חלק בללן ונתנן בקלפי אמר להם בואו וטלו פיתקים כל מי שעלה בידו זקן אמר כבר קידשך שמים מי שעלה בידו חלק אמר המקור לא חפץ בך אני מה אעשה לך כיוצא בדבר אתה אומר ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת אמר משה כיצד אעשה להן

לישראל אם אומר לו תן לי פדיונך וצא יאמר לי כבר פדאני בן לוי מה עשה הביא עשרים ושנים אלפים פיתקין וכתב עליהן בן לוי ועל שלשה ושבעים ומאתים כתב עליהן חמשה שקלים בללן ונתנן בקלפי אמר להן טלו פיתקים מי שעלה בידו בן לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי מי שעלה בידו חמשת שקלים אמר לו תן פדיונך וצא רבי שמעון אומר במחנה נשתירו בשעה שאמר לו הקב"ה למשה אספה לי שבעים איש אמרו אלדד ומידד אין אנו ראויין לאותה גדולה אמר הקב"ה הואיל ומיעטתם עצמכם הריני מוסף גדולה על גדולתכם ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו והם נתנבאו ולא פסקו ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע מכנים את ישראל לארץ אבא חנין אומר משום רבי אליעזר על עסקי שליו הן מתנבאים עלי שליו עלי שליו רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאין שנאמר כה אמר ה' אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם וגו' אל תיקרי שנים אלא שנים ואיוזו הן שנים נביאים שנתנבאו בפרק אחד נבואה אחת והיו אומר אלדד ומידד אמר מר כל הנביאים כולן נתנבאו ופסקו והן נתנבאו ולא פסקו מנא לן דפסקו אלימא מדכתיב ויתנבאו ולא יספו אלא מעתה ולא קול גדול ולא יספא ה"נ דלא אוסיף הוא אלא דלא פסק הוא אלא הכא כתיב ויתנבאו התם כתיב מתנבאים עדיין מתנבאים והולכים בשלמא למ"ד משה מת היינו דכתיב אדוני משה כלאם אלא למ"ד הנך תרתי מאי אדני משה כלאם דלאו אורח ארעא הוה ליה כתלמוד המורה

הלכה לפני רבו בשלמא למ"ד לא סיימיה קמיה מאי כלאם א"ל הטל עליהן צרכי ציבור והן כלין מאיליהן: מניין להביא עוד שלשה: סוף סוף לרעה ע"פ שנים לא משכחת לה אי אחד עשר מוכין ושנים עשר מחייבין אכתי חד הוא אי עשרה מוכין ושלשה עשר מחייבין תלתא הוו א"ר אבהו יא אתה מוצא אלא כדמוסיפין ודברי הכל ובסנהדרין גדולה ואליבא דרבי יהודה דאמר שבעים וא"ר אבהו יבמוסיפין עושין ב"ד שקול לכתחילה פשיטא מהו דתימא האי דקאמר אינו יודע כמאן דאיתיה דמי ואי אמר מילתא שמעינן ליה קמ"ל דהאי דקאמר אינו יודע כמאן דליתיה דמי (א) ואי אמר מעמא לא שמעינן ליה אמר רב כהנא סנהדרין שראו כולן לחובה פוטרין אותה כמ"ט כיון דגמריה הלנת דין למעבד ליה זכותא והני תו לא חזו ליה א"ר יוחנן יאין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי קומה ובעלי חכמה ובעלי מראה ובעלי כפשים ויודעים בעי' לשון שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן אמר רב יהודה אמר רב אין מושיבין בסנהדרין אלא מי שיועד למהר את השרץ מה"ת אמר רב א' אני אדון ואטהרנו ומה

אני יודע ויסיפו דייבין. כמה חסריהן ב' נמצאו כולן ב"ה האומר אינו יודע עולה מן החשבון נמצאו כ"ד. אמר ר' יאין אמר ר' אמר ר' חייב נמצאת הטייה בשנים לרעה. ועל זה אמר ר' אבהו במוסיפין עושין ב"ד שקול לכתחילה דאמרן: א"ר יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה וקנה ומראה וקנה ובעלי כפשים ויודעים בשבעים לישן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן וכן אמר ר' אמר ר' אין מושיבין בסנהדרין אלא היודע לטהר השרץ מן התורה אמר רב אני אדון ואטהרנו ומה

פרק ראשון סנהדרין יז.

והם כלים מאייהם. פירוש נבואתם כלה דלין שכינה שורה מתוך עבדות אלף מתוך שמחה: **שיוודע למהר את השרץ כו'**. וקשה לר"ת דמה לנו בחריפות של הכל לטהר שרץ שהתורה טימאתו ומפרש ר"ת שיועד לטהר מטומאת נבילות שלא יטמא צמחא צמית דמין דלאשכחן דנחש ששוכן ורוחש דמיקרי חיה כדלרשין צפ"ד מיתות (לקמן דף 7:1) וכלל חיה הרוששת זה נחש חיה לן למימר דכל שרצים הוו בכלל או צבולת חיה והשתא מטהר ליה צ"ק מנחש שממית ומרצה טומאה וטהור כדלרשין צפ"ד מוכל הולך על גמון וכ"ת חיה תוכיח שאינה ממיתה ומרצה טומאה וטומאה צמחא חף אינו שרצים הא לאו פרכא היא דהכי (א) דיינן קל וחומר ומה נחש שממית ומרצה טומאה לא הוי בכלל חיה דקרה שרץ שרצים מיציעא והשתא לא שייך חיה תוכיח שאינה ממיתה ומרצה טומאה והויא בכלל חיה דהא חיה אינה רוחשת אל שרצים מה שרוששים מושיבין מכלל חיה וענינן זה מפרש ר"ת מאי חולדת הנפאים שרץ חרץ ומאי שרצה דמתחילי שקי דמנוכה (ב דף 7:1) וכן ואלן להאריך כאן וצירושלמי צריש אחד דיני ממונות קאמר או חילוף ומה עכבר שאינו ממית ומרצה טומאה טמא נחש לא כל שכן ההוא ק"ו

לישראל אם אומר לו תן לי פדיונך וצא יאמר לי כבר פדאני בן לוי מה עשה הביא עשרים ושנים אלפים פיתקין וכתב עליהן בן לוי ועל שלשה ושבעים ומאתים כתב עליהן חמשה שקלים בללן ונתנן בקלפי אמר להן טלו פיתקים מי שעלה בידו בן לוי אמר לו כבר פדאך בן לוי מי שעלה בידו חמשת שקלים אמר לו תן פדיונך וצא רבי שמעון אומר במחנה נשתירו בשעה שאמר לו הקב"ה למשה אספה לי שבעים איש אמרו אלדד ומידד אין אנו ראויין לאותה גדולה אמר הקב"ה הואיל ומיעטתם עצמכם הריני מוסף גדולה על גדולתכם ומה גדולה הוסיף להם שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו והם נתנבאו ולא פסקו ומה נבואה נתנבאו אמרו משה מת יהושע מכנים את ישראל לארץ אבא חנין אומר משום רבי אליעזר על עסקי שליו הן מתנבאים עלי שליו עלי שליו רב נחמן אמר על עסקי גוג ומגוג היו מתנבאין שנאמר כה אמר ה' אלהים האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם. א"ת שנים אלא שנים שני נביאים נתנבאו בפרק אחד נבואה אחת והיו אומר זה אלדד ומידד ומנא לן דלא פסקו ונתנבאו ולכרי דידהו כתיב ויתנבאו עדיין מתנבאים והולכים. אדוני משה כלאם הטל עליהם צרכי ציבור והן כלין מאיליהן: מניין לסנהדרין קטנה שיהא כ"ג שנים ויסיפטו העדה והגילו הנדה בעיני עדה ונדה ונדה מצלת. ומנין לעדה שראו עשרה שנאמר עד מתי לעדה העדה הזאת. יצאו יהושע וכלל היר ששיר ומנין להביא עוד י"ג משמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות מכלל שתהיה אחרי רבים לטובה. עוד אחרי רבים להטות לה לאי אלו ללמוד לא כחטייתן לטובה הטייתן לרעה. הטייתן לטובה ע"פ (עד) אחרי אכל הטייתן לרעה בעיני שנים מה כ"ב אין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד א' חייב כ"ג ואסיקא א' אתה מוצא הטייה לרעה על פי שנים אלא במוסיפין כגון שישבו כ"ג אמרו ר' יאין אמר ר' חייב וכו' וי"א אמר ר' חייב ואחר אמר אינו יודע מוסיפין עליהן עוד ב' כדתיב בסוף פרק היו בדוקין אותו ואחד אומר

אני יודע ויסיפו דייבין. כמה חסריהן ב' נמצאו כולן ב"ה האומר אינו יודע עולה מן החשבון נמצאו כ"ד. אמר ר' יאין אמר ר' חייב נמצאת הטייה בשנים לרעה. ועל זה אמר ר' אבהו במוסיפין עושין ב"ד שקול לכתחילה דאמרן: א"ר יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה וקנה ומראה וקנה ובעלי כפשים ויודעים בשבעים לישן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן וכן אמר ר' אמר ר' אין מושיבין בסנהדרין אלא היודע לטהר השרץ מן התורה אמר רב אני אדון ואטהרנו ומה

אני יודע ויסיפו דייבין. כמה חסריהן ב' נמצאו כולן ב"ה האומר אינו יודע עולה מן החשבון נמצאו כ"ד. אמר ר' יאין אמר ר' חייב נמצאת הטייה בשנים לרעה. ועל זה אמר ר' אבהו במוסיפין עושין ב"ד שקול לכתחילה דאמרן: א"ר יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה וקנה ומראה וקנה ובעלי כפשים ויודעים בשבעים לישן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן וכן אמר ר' אמר ר' אין מושיבין בסנהדרין אלא היודע לטהר השרץ מן התורה אמר רב אני אדון ואטהרנו ומה

אני יודע ויסיפו דייבין. כמה חסריהן ב' נמצאו כולן ב"ה האומר אינו יודע עולה מן החשבון נמצאו כ"ד. אמר ר' יאין אמר ר' חייב נמצאת הטייה בשנים לרעה. ועל זה אמר ר' אבהו במוסיפין עושין ב"ד שקול לכתחילה דאמרן: א"ר יוחנן אין מושיבין בסנהדרין אלא בעלי חכמה וקנה ומראה וקנה ובעלי כפשים ויודעים בשבעים לישן שלא תהא סנהדרין שומעת מפי המתורגמן וכן אמר ר' אמר ר' אין מושיבין בסנהדרין אלא היודע לטהר השרץ מן התורה אמר רב אני אדון ואטהרנו ומה

עין משפט

קלמ' א מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה א סוף עין 1:
קמ' ב מיי פ"ח מהלכות סנהדרין הלכה 3 ופ"ו ע"ב 3 סוף ע"ב: **קמא** ג מיי סוף ע"ב טוע"ט מ"מ ס' י"ח סוף 6 וסוף 3: **קמב** ד מיי סוף ע"ב הלכה 3: **קמג** ה מיי סוף 6: **קמד** ו מיי פ"ב ע"ב הלכה 1 והל"א:

רבינו הנאל

במשא העם אתה והם עמך. ובעיני נמי בדומין לך. הא דכתיב בסנהדרין קטנה והקל מעליך ונשאו אתך דילפי סנהדרין גדולה מסנהדרין קטנה: ת"ר וישארו שני אנשים במחנה. י"א בקלפי נשתירו כו' כדפריש במשה כתב ע"ב פיתקין וכתב בהן זקן ושנים הניח חלק בללן ונתנן בקלפי אמר כיצא דיבר אתה אומר ולקחת חמשת חמשת שקלים לגלגלת עשה כתב כ"ב אלף פיתקאות וכתב בהן לוי כו'. ר' שמעון אומר במחנה נשתירו אמרו אמר אנו ראויין לגדולה זו. אמר עצמכם הריני מוסף לכם שאין נבואתכם פוסקת לעולם ומה היו מתנבאים משה מת יהושע מכנים את ישראל לארץ. כדכתיב כה אמר ה' האתה הוא אשר דברתי בימים קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל הנבאים בימים ההם שנים להביא אותך עליהם. א"ת שנים אלא שנים שני נביאים נתנבאו בפרק אחד נבואה אחת והיו אומר זה אלדד ומידד ופסקו ונתנבאו ולכרי דידהו כתיב ויתנבאו עדיין מתנבאים והולכים. אדוני משה כלאם הטל עליהם צרכי ציבור והן כלין מאיליהן: מנין לסנהדרין קטנה שיהא כ"ג שנים ויסיפטו העדה והגילו הנדה בעיני עדה ונדה ונדה מצלת. ומנין לעדה שראו עשרה שנאמר עד מתי לעדה העדה הזאת. יצאו יהושע וכלל היר ששיר ומנין להביא עוד י"ג משמע שנאמר לא תהיה אחרי רבים לרעות מכלל שתהיה אחרי רבים לטובה. עוד אחרי רבים להטות לה לאי אלו ללמוד לא כחטייתן לטובה הטייתן לרעה. הטייתן לטובה ע"פ (עד) אחרי אכל הטייתן לרעה בעיני שנים מה כ"ב אין ב"ד שקול מוסיפין עליהן עוד א' חייב כ"ג ואסיקא א' אתה מוצא הטייה לרעה על פי שנים אלא במוסיפין כגון שישבו כ"ג אמרו ר' יאין אמר ר' חייב וכו' וי"א אמר ר' חייב ואחר אמר אינו יודע מוסיפין עליהן עוד ב' כדתיב בסוף פרק היו בדוקין אותו ואחד אומר